

Elliott Roosevelt na izpričevanju pred senatnim odsekom

Njegovo ime se veže s škandali, ker se hoče oblatiti vse, ki nosijo ime Roosevelt

WASHINGTON, 5. avgusta. — Senatni odsek za vojne kontrakte, kateremu predseduje republikanski senator Brewster, že več dni obdržava zaslisanja v zvezi s kontrakti, ki so bili dani med vojno aeroplanskemu tovarnarju in filmskemu podjetniku Howardu Hughesu.

Hughes Aircraft Co. je od vlade dobila kontrakte v znesku 40 milijonov dolarjev. Kot priča je pošli teden nastopil John W. Meyer, publicistski direktor za Hughesovo zrakoplovsko korporacijo, ki je rekel, da je ista med vojno potrošila \$169,000 za zabavjanje raznih vladnih in drugih funkcionarjev, ki so imeli besedo pri kontraktih, in da je med onimi, ki so bili gostje pri teh zabavah, tudi drugi najstarejši sin pokojnega predsednika Roosevelta, Elliott Roosevelt, ki je bil takrat polkovnik pri zrakoplovski sili.

Elliott podal izjavu pred senatnim odsekom

Meyer je med ostalim rekel, da se je za razne goste pri dotednih priedbah preskrbelo deliketa iz kabaretov in sličnih lokalov, ki so skrbele, da gostom ni bilo "dolgšas", in pri tem indirektno impliciral tudi Ellotta Roosevelta.

Sin pokojnega predsednika je bil danes že drugi dan na pričanju pred senatnim odsekom. Podal je obširno izjavu, v kateri je v tedaju pobil Meyerjeve izjave in izjavil, da se je njegovo ime zavleklo v preiskavo izključno z namenom, da bi se oblastilo ne samo njega, temveč vse člane Rooseveltove družine, zlasti pa njegovega lastnega očeta, katerega njegovi nasprotники niti po smrti ne morejo pustiti pri miru.

Odkar je Meyer nastopil pred senatnim odsekom, se je v New Yorku oglasila neka 25-letna Patricia Miles, prodajalka cigaret v nekem kabaretu, ki je Meyerja obtožila, da je oče njegovega 6 mesecev starega sina.

Predsednikov sin ima sijajen vojni rekord

Elliott Roosevelt, kakor tudi vsi njegovi bratje, je bil med vojno v aktivni službi. Bil je dodeljen opazovalni zračni službi in se udeležil 89 bojnih misij, večinoma od katerih je bila izvršena nad sovražnim ozemljem. Trikrat je bil priseljen na zemljo. Na poletih ni bil skoraj nikdar opremljen s padalom, ker v opazovalnih letalih z ozirom na njegovo močno postavo ni bilo dovolj prostora za padalo. (Je namreč 6 čevljev in 3 palce visok).

Odkar se je končala vojna, je Elliott Roosevelt napisal knjigo "As He Saw It", v kateri je opisal zakulisno borbo med njegovim očetom in Churchillom glede vojne strategije in načrtov za ureditev sveta po vojni. Vsled teh odkritij je Elliott postal trn v peti reakciji, ki je odločena, da ga prikaže v javnosti kot breznačajno in nedogovorno osebo in s tem ubije njegov ugled med ljudstvom.

V "Enakopravnosti" dobite vedno sveže dnevne novice o dogodkih po svetu in doma!

NARODNI ODBOR ZA SVOBODNI TISK

Kot je že mnogim čitateljem znano, je kaplan Gabrovšek pri fari sv. Vida v Clevelandu, nastopil proti listu "Enakopravnost" s tožbo zaradi žaljenja časti, za celih \$200,000. Ta tožba se nanaša na serijo člankov, katere je po zanesljivih podatkih iz stare domovine napisal SANSSov tajnik Mirko G. Kuhel, in ki so bili pred nekaj meseci priobčeni v "Enakopravnosti," "Prosveti" in "Proletarci." V dotednih člankih se je razmotrivala vloga, katero je Gabrovšek igral v poslovanju in finančnih zadevah Zadružne zveze v Sloveniji. Namignjeno je bilo tudi, da ako bo tožba proti "Enakopravnosti" uspela, tedaj bosta tožena zaradi "obrekovanja" tudi lista "Prosveta" in "Proletarec."

Slovenska napredna javnost je trdno prepričana, da je imel Kuhel podlagu za svoje članke in da jih ni pisal iz verskih ali osebnih pred sodkov, temveč v informativne svrhe. Njega poznamo kot poštenjaka, ki je kot zmožen SANSSov tajnik izvršil že ogromnega dela v korist nove Jugoslavije in za miselno zbujenje naših ljudi v Ameriki.

Kaj vse se skriva v ozadju te tožbe, lahko samo ugibamo. Jasno pa je, da je SANSS in vse napredno gibanje v tej deželi, trn v peti gotovim krogom. Zato je ta tožba, ki je tehnično naperjena proti "Enakopravnosti," dejansko začetek splošne ofenzive proti vsem naprednim ustanovam v Združenih državah. Iz tega sledi, da moramo biti na straži, ako hočemo ohraniti sadove dolgoletnega in trudopolnega dela. Strniti moramo svoje vrste in nadaljevati z delom za pravico in resnico.

Danes živimo v napetem ozračju. Na obzoru se oblikujeta dva svetova—delavski in fašistični. Jasno je, da je bodočnost na strani delavskega razreda. Am-pak tudi nasprotna stran je še krepka, zato bo šla do skrajnosti, da se obdrži na površju. Fašizem dviga glavo tudi v Ameriki, in ako ne bomo čuječi, bo svoboda kmalu stvar preteklosti. Ameriška ustava (Bill of Rights) nam sicer jamči: svobodo tiska, vere, govora in zborovanja. To so temelji pravic, do katerih smo vsi upravičeni. Vzlici temu se včasih zgodi, da se vsled pred sodkov te pravice kršijo.

V svrhu obrambe svobodnega tiska, ki je v zvezi z Gabrovškovo obtožbo proti listu "Enakopravnost," se je dne 14. julija v Clevelandu osnoval odbor pod imenom "Narodni odbor za svobodni tisk." Ta odbor si je nadel na logo, da zbira prostovoljne prispevke za morebitne legalne stroške. V tem odboru so zastopane vse napredne slovenske organizacije v Clevelandu. Ker se ta zadeva tiče vse ameriško-slovenske napredne javnosti, bodo razposlana zadevna pisma in nabiralne pole po vseh slovenskih naselbinah. Priporočljivo je, da se v to svrhu organizirajo posebni odbori, katerih naloga bo: nabirati prispevke in prirejati piknike in veselice v ta namen. Sigurni smo, da bodo tudi naša društva in Narodni domovi vpoštevali ta klic in rado dano posegli v svojo blagajno. Obrambeno akcijo za svobodni tisk, je uradno odobrila tudi prošla SANSSova konvencija.

Da se javnost živo zanima za to tožbo naj priča dejstvo, da je brez vsakega oglašanja nabranega v ta sklad že preko \$2,000. Tako so na primer naše vrle "Progresivne Slovenke" že dale \$500. Peter Benedict iz Cal., je poslal \$50.00. Toda, kaj bi našteval, imena bodo itak objavljena v časopisih. Na seji je bil tudi storjen sklep, da se bo ves morebitni preostanek daroval SANSSovi blagajni.

Vsi prispevki naj se pošljajo na blagajnika: JOHN POLLOCK, 24465 Lakeland Ave., Noble, O. Tel.: REDwood 1799. Za podatke in ostalo korespondenco pa se obrnite na tajnico: JOSEPHINE TRATNIK, 1116 E. 71st St., Cleveland, O. Tel.: ENdicott 0991.

Cenjeni rojaki! Reakcija nam je vrgla rokavico in napredna javnost jo je možato pobrala. Nihče ne išče boja, toda kadar so v nevarnosti načela in pravice, ki so nam zajamčene v ustavi, tedaj je naša dolžnost, da jih branimo. Naše delo je pošteno in iskreno ter v skladu Lincoln, Cankarja in drugih velikih mož. Zato pojdimo vse na delo za sklad Svobodnega tiska!

FRANK ČESEN,
predsednik Narodnega odbora
za svobodni tisk.

PROTESTANTOVSKI
DUHOVNIKI NAŠLI DRUGAČNO JUGOSLAVIJO

BEOGRAD, 30. julija. — Rev. dr. Guy Emery Shipley, verski urednik iz New Yorka in načelnik delegacije sedmih ameriških protestantovskih duhovnikov, ki se sedaj mudri v Jugoslaviji, da raziskuje verski položaj, je izjavil danes, da namenava njegova skupina govoriti z jugoslovanskimi cerkvimi voditelji po vsej deželi.

Snočni je skupina zapustila Zagreb, potem ko je prvi dan v Jugoslaviji imela pogovore z načelniki pravoslavne cerkve. Pri kosilu včeraj, ki se je vrnilo njim na čast, je izjavil eden izmed delegatov:

"Ze v tem kratkem bivanju v Jugoslaviji smo se prepricali, da je položaj v deželi zelo drugačen nego ga opisuje ameriški tisk."

Komunistični listi so izjavili danes, da je prišla skupina v Jugoslavijo izrecno z namenom, da se informira "posebno o zločinskih aktivnostih enega dela višjega katoliškega duhovništva za časa vojne".

Novi grobovi

LOUIS MESE

Kot smo včeraj poročali, je umrl Louis Meše, stanovanec na 388 E. 162 St. Doma je bil iz vasi Uzmanje, fara Rob pri Velikih Laščah, odkoder je prišel v Ameriko pred 40 leti. Zadnjem sedem let je delal pri Parker Appliance Co. in je bil član društva France Prešeren, št. 17 SDZ; društva Kristusa Kralja, št. 226 KSKJ, in podružnice št. 5 SMZ. Tukaj zapušča soprogovo Frances, rojeno Zbačnik, dva sinova, Josepha in Henryja, dve hčeri, Mrs. Vera Stacey in Mrs. Mildred Vargo ter več drugih sorodnikov. Pogreb se bo vršil v petek zjutraj ob 8.45 uri iz Zakrajskega pogrebnega zavoda v cerkev Marije Vnebovzetja na Holmes Ave. ob 9.30 uri ter natot na pokopališče Calvary.

*

JOHN ARKO

V Lakeside bolnišnici je umrl John Arko, star 59 let, stanovanec na 1386 E. 52 St. Rojen je bil na Romunskem. Žena Antonia, rojena Družina, je umrla pred 10 leti. Tukaj zapušča hčer Mrs. Florence Piotrkowski, sina Gilbert in enega vnuka. Pogreb se bo vršil v petek zjutraj ob 10. uri iz prostorov na 4701 Superior Ave. pod vodstvom Frank Zakrajske.

*

Čudežni vlak

Med 22. in 25. avgustom bo v Clevelandu na razstavi "vlak bodočnosti," katerega je opremil General Motors Co. z najnovijimi napravami in udobnostmi, ki jih pozna moderna znanost. Ta "čudežni vlak" bo na ogled javnosti tekom omenjenih dni na proggi poleg jezterskega pristanišča na E. 9 St. med 2. uro popoldne in 9. uro zvečer.

Razprodaja pohištva

Tekom tega meseca se bo dobitilo v trgovini Norwood Applianc & Furniture na vogalu Norwood Rd. in St. Clair Ave. razne komade pohištva po zelo znižanih cenah. Ako želite lahko plačate za nakupe v gotovini ali pa na mesečne obroke.

Krožek št. 1 Prog. Slov.

Jutri večer ob polosmih se vrši seja krožka št. 1 Prog. Slov. v Sloven. del. domu na Waterloo Rd. Vabi se vse članice lahko obiščo. Želimo jih skorajšnje popolno okrevanje!

Ameriški cerkveni voditelji v pogovoru s Titom na Bledu

Bomba ubila tri v Palestini

JERUZALEM, 5. avg. — Danes se je na Ulici prerokov v Jeruzalemu pripetila silna eksplozija, ki je porušila prednji zid poslopja javnih del in ubila najmanj tri osebe, več drugih pa je bilo ranjenih.

Pet minut pred razstrelbo je neki neznanec, ki je rekel, da je član židovske nacionalistične organizacije Irgun Zvai Leumi, telefonično poklical neki časopis s varilom, da bo poslopje javnih del pognano v zrak.

Novi izbruh nasilja je očvidno odgovor židovskim nacionalistom na akcijo britskih oblasti, ki so ukazale razpust židovskega mladinskega pokreta in v večikem pogonu širok Palestine artilerije 60 njegovih voditeljev.

DEČEK, UGRIZNJEN OD STEKLEGA DIHURJA, UMRL

CINCINNATI, O., 5. avgusta — Včeraj je umrl tukaj 13 let stari Clifford White, katerega je pred mesecem dni ugriznil neki dihur, ki je bil očvidno steklo. Posledice ugriza so se pojavitve šele prejšnji teden. Policija tudi poroča, da je bilo osem oseb ugriznjenih od steklih verišnic.

DEČEK UMRL RADIL INFANTILNE PARALIZE

SIDNEY, O., 4. avgusta — Tu je danes, podlegel infantilni paralizi 5-letni Floyd J. Walter, ki je bil prva žrtev te bolezni v tem okraju.

UBITA PRI IGRI

METCALF, Ill., 4. avgusta — Triletna Peggy Atwood je z zanimanjem opazovala, ko je 13-letni Albert Sturchie splezal na drevo, da priveže vrv za gugalnico. Nenadoma pa se je veja odломila in deček je padel naravnost na dekklico, ki je dobila takoj težke poškodbe, da jim je na poti v bolnični podlegla.

LIMONE SE DVIGAJO S TOPLOMERJEM

CHICAGO, 4. avg. — Z dvigom temperature za 10 stopinj so se tudi cene hladnim pijama in limonam povisale od 5 do 10 centov pri ducatu.

HOLANDCI IN DANCI DOBJI POSOJILO

WASHINGTON, 5. avgusta — Svetovna banka bo jutri naznamnila, da bo Holandska dobila posojilo v znesku \$175,000,000. Danska pa v znesku \$50,000,000.

Bo hladnejše!

Ako se je mogoče zanesti na vremenskega preročnika, bomo jutri v Clevelandu dobili nekaj utehe od sedanjega vročinskoga vala. Včeraj je živo srebro priplzel do 94 stopinj.

Poroka

Preteklo soboto sta se poročila Miss Shirley Anthony, 24185 Chardon Rd., in Mr. Edward Carr, sin Mr. in Mrs. Louis in Mary Kozlevcar, 1449 E. 174 St. Bilo srečno!

V bolnišnici

Mrs. Ivana Tolar iz 15625 St. Clair Av. se nahaja v Women's bolnišnici, kjer jo prijatelje lahko obiščo. Želimo jih skorajšnje popolno okrevanje!

Sovražno stališče Vatikana onemogoča boljše odnošaje s cerkvijo, je izjavil premier protestantskim gostom iz Amerike

BEOGRAD, 5. avgusta — Premier maršal Tito je danes povedal osmim protestantovskim duhovnikom iz Zedinjenih držav, ki se nahajajo tukaj na obisku, da ne pričakuje, da se bodo odnosili med Vatikanom in Jugoslavijo izboljšali, temveč da se utegnejo celo poslabšati, ako bo Sveta Stolica nadaljevala s svojim sedanjim stališčem.

Tito je ameriško cerkveno

delegacijo sprejel na svojem poletnem domu na Bledu. Skupini stoji na čelu Rev. dr. Guy Emery, urednik episkopalne publikacije "The Churchman", ki izhaja v New Yorku.

Ko je eden izmed navzočih protestantovskih duhovnikov omenil, da je katoliška cerkev v Zedinjenih državah porabila proces proti zagrebškemu nadškofu Stepinacu za sovražno propagando proti sedanjemu jugoslovanski vladu, je Tito odgovoril:

"Katoliška cerkev v Ameriki

ni imela nobene moralne pravice

za tako ravnanje, niti ni imela odgovornosti, zanikti te-

ga, kar se je dogajalo

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by

THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO

Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNIN)

By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town: (Po raznašalcu v Cleveland in po pošti izven mesta):	
For One Year—(Za celo leto)	\$7.00
For Half Year—(Za pol leta)	4.00
For 3 Months—(Za 3 meseca)	2.50

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:

For One Year—(Za celo leto)	\$8.00
For Half Year—(Za pol leta)	4.00
For 3 Months—(Za 3 meseca)	2.75

For Europe, South America and Other Foreign Countries:

For One Year—(Za celo leto)	\$9.00
For Half Year—(Za pol leta)	5.00

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

ČESA ŽELI DANAŠNJA EVROPA OD ZEDINJENIH DRŽAV?

Walter Lippmann, znani ameriški publicist, o katerem se nikakor ne more reči, da je celo malo naklonjen "rdečim doktrinam," radi katerih je danes v Washingtonu toliko razburjenja, je napisal članek, v katerem opozarja, da so Amerikanci v obče silno slabo podkovani v svetovni politiki. Ne samo povprečen Amerikanec, temveč tudi naši vodilni državniki in politiki, si še vedno domisljajo, da živimo v svetu iz leta 1919. Ljudje, katerim je poverjena naloga, da črtajo naš bodoči program za sožitje z narodi sveta, dejansko ne razumejo, da so se razmre od leta 1919 na svetu silno spremenile; kar je bilo leta 1919 zadostno, v letu 1947 niti zdaleka več ne odgovarja.

Potem citira Lippmann konkreten primer. Zedinjene države so kmalu po končanju vojne ponudile Franciji, Britaniji in Sovjetski zvezi pogodbo, glasom katere bi se jim Amerika pridružila v garanciji, da se Nemčiji skozi 40 let ne bo dopustilo, da bi se oborožila ali izvršila agresijo.

Francija in druge države, ki so bile žrtev nemške agresije v prvi svetovni vojni, so leta 1919 prosile Ameriko, da bi jim dala tako garancijo. Zedinjene države so bile gluhe za njihove prošnje. Za časa Monakova, leta 1938, ko je bila druga nemška vojna pripravljena, ampak še ne dejansko podvzeta, bi bila ameriška garancija, kakršno sedaj ponujamo, spremeniла tok zgodovine. Pomenila bi bila predvsem, da bi se bila Amerika začela obroževati že leta 1938, ne pa šele leta 1942, ko se je že vsa Evropa z izjemo Anglije nahajala pod nacistično peto.

"Ker Zedinjene države niso bile sposobne za podvzetje velike vojaške akcije v Evropi do spomladi leta 1944," opozarja Lippmann točno in stvarno, "je breme borbe z Nemci padlo na rame Rusije. Bilo je v dobi ruske obrambe pred Moskvo in Stalingradom in ruske proti-ofenzive, ko smo mi še vedno vežbali naše čete in gradili naš bojni aparat, da sta Roosevelt in Churchill napravila s Stalinom sporazume, katere se danes napada kot 'apizarstvo'."

Potem Lippmann nadaljuje: "Ti sporazumi, ki nam ne ugajajo, so bili napravljeni, ko Amerikanci in Angleži niso bili sposobni poraziti nemške armade in vdreti v Nemčijo, da niti ne govorimo o poraženju japonske armade in invazijsi Japonske. Napravljeni so bili od mož, ki so že zeleni, da Rdeča armada pride na Balkan, v centralno Evropo in tudi v Nemčijo, kajti vedeli so, da ako tega ne storiti Rdeča armada, se bomo mi sami morali boriti z dve tretjino nemške armade. Zdaj želimo, da bi šli Rusi domov. Ampak leta 1942, 1943 in 1944 smo molili, da bi Rusi šli naprej v Evropo. Ako iščemo koga, na katerega bi zvrnili krivdo za to, da so Rusi danes v polovici Evrope, tedaj jo bomo morali sprejeti na svoje lastne rame, ker smo toliko časa čakali in odlasašli, predno smo se zbudili in začeli obroževati."

Danes se Francija, Anglija in Rusija niti malo ne zanimajo za ponujeno garancijo od strani Amerike proti nemški agresiji, in to enostavno iz razloga, ker vsa Evropa ve, da smo do vrata zakopani v evropsko politiko in da se ne bomo nikoli več umaknili za kitajski zid izolacije, kadar smo storili po prvi svetovni vojni. Edina izjema so tisti Evropeji, katere je čas prehitel, ampak žal so to tudi edini, kateri ameriški diplomati smatrajo za merodajne. Odtod naše povsem zmotno stališče.

Današnja Evropa je v rokah mladih ljudi, ki so izslili iz levičarskih političnih borb. Ti ljudje so realistični. Oni vidijo Ameriko kot svetovni koles, ki je raztegnil svojo oblast nad Pacifikom in Atlantikom in posegel tudi v Sredozemje ter se sedaj bolj in bolj odprto spušča v politično vojno z edino državo enake moći, Sovjetsko zvezo.

Ta nova Evropa neče, da bi se kontest med Amerikou in Rusijo razvij v oboroženo borbo, v kateri bi bila ona zopet bojišče, na katerem bi sigurno dokončno izkrvavela. Ta Evropa želi, da Amerika in Rusija izravnate svoje razlike in zajamčita mir njenim izmučenim narodom. To se bo zgodilo le, ako bodo ameriški diplomati končno vendar spoznali, da je leto 1919 daleč za nami—da živimo v letu 1947!

Apel ZOJS-a na državnega tajnika glede potnih listov za Jugoslavijo

Odbor Združenih Jugoslovanov je poslal na državnega tajnika George C. Marshall apel, da se dovoli ameriškim državljanom jugoslovanske narodnosti svobodno potovanje v Jugoslavijo. Apel ZOJS-a se glasi:

Dragi g. tajnik:

Mi smo zelo vznemirjeni vsled stališča državnega oddelka, ki tako neodnjivo odklanja potne liste Amerikancem za potovanje v Jugoslavijo. To stališče je v veljavi že okrog devet mesecov in se nadaljuje.

Izgovor, da Amerikanci ne morejo dobiti primerno varstvo v Jugoslaviji, da ni prevoz zadoljiv in da je malo hotel-skih udobnosti ne temelji na dejstvih. Ako vzamemo v obzir dejstvo, da se izdajajo potni listi za potovanje v prejšnje sovražne dežele — v Frankovo Španijo, in v Grčijo, kjer divja civilna vojna, je težko razumeti zakaj je potovanje prepovedano Amerikancem v deželu, ki je bila naša zaveznica v zadnji vojni, katera je doprinesla mnogo k naši skupni zmagi in je polnopravna delovna tovarišica v organizaciji Združenih Narodov. Jugoslovanski narodi so sorazmerno doprinesli celo več, kot katera druga skupina k zavezniki zmagi.

Pregled vaših dokumentov bo pokazal, ko je bila pred vojno Jugoslavija vladana po monarhiji, da se bile gotove težave o varstvu ameriških državljanov, vsled tega ker mednarodni zakon dovoljuje dvojno državljanstvo, dokler ni v veljavi posebna pogodba, ki bi spremenila to stališče napram dvojnemu državljanstvu. Takšna pogodba ni nikdar obstajala med Jugoslavijo in Združenimi državami Amerike. Taka pogodba ne obstaja niti med Italijo in drugimi državami. Vkljub temu Državni oddelki Združenih držav ni nikdar odklonili potnega lista za potovanje v države, s katerimi ni bilo pogodb o dvojem državljanstvu v veljavi. Nam je znano, da so težko z osebami nemškega pokoljenja, katere se sklicujejo na državljanstvo Združenih držav, katero niti bilo priznano po jugoslovanskih vladah, ker je bila tista skupina po večini pro-osičena.

Več tragičnih slučajev posameznikov je znanih temu odboru, ki so znani Državnemu oddelku ZDA. Mi vemo za slučaj, da je bil 68 let stari vdovi, ki nima živečih sorodnikov v Zedinjenih državah, a je imela dva odrasla otroka v Jugoslaviji odklonjen potni list, da bi šla k svojima otrokom. Nam je poznano tudi drugi slučaj, v katerem je neki rudar, bolan na silikozi, ki ima samo še nekoliko časa za živeti, tudi njemu je bil odklonjen potni list, da ni mogel iti pogledati svoje družine in druge sorodnike predno umre.

Ljudje kot omenjeni, in je še tisoče podobnih slučajev, ne žele potovati v Jugoslavijo v načemu, da bodo tam uživali lukuzno življenje v hotelih in se udobno vozili po železnicah. Oni so zadovoljni, da bodo varni le toliko kot v katerikoli državi na svetu.

Mi v sledi tega apeliramo na Vas g. tajnik, da premenite svoje stališče in dovolite potne liste za potovanje v Jugoslavijo. S spoštovanjem

Leo Bacich
Izvrševalni tajnik.

Iz pennsylvanskogorovja

Forest City, Pa. Ker se malo kateri oglasi iz daljnjih krajev, sem se jaz napotil k tem akoravnim nism zapis precej časa, pa mi ravno čas dopušča in mi včasih pride malo dolgčas po clevelandski naselbini, katero sem zapustil pred letom dni.

Naše gozdno mesto leži med hribi in borovniškimi gora Moo-

Karel Destovnik-Kajuh:

Španija

(Iz zapisnice padlega borca-pesnika)

Mar ne čujete krikov in prošnja tamkaj iz daljin?

Ne čujete zamolke pesmi,

signalov in piskanja divjih siren?

Ne čujete ječanja in pokanja topov?

Ihtenja, jokanja, prekljanja?

Ne čujete curljanje krvi,

mrtaškega sopenja mrajočih ljudi

in brizganja piščalk?

Ne čujete tihih prošenj iz daljin . . .

O, Španija, tvoji sinovi so padli v boju, v herojskem boju so padli,

v boju življenja, v boju bodočnosti,

v boju za mir.

A vi zatiskate oči od sramote

nočete videti starcev, ki jim pena

krvava sili iz ust,

ki padajo pod razvalinami v zemljo

in prosijo, kruha prosijo in —miru.

Med kričanjem otrok in žena

med smrtno simfonijo pušč in topov

padajo mrtvi na tla

ko da so se naveličali večnih prošnja.

Kakor pošasti hodijo ljudje

Med razvalinami se spotikajo ob mrtvecih

ki leže razmesarjeni v prahu

in padajo kot nove žrtve na tla,

Povsod padajo mrtvi na tla,

napoljujejo ceste, kanale,

parke, vrtove in polja.

Povsod . . . povsod . . .

Toda ni jim še konca, prihajajo

Drugi, iz zemlje prihajajo, iz rudnikov

sključeni hodijo, tiho se meneč

z osvoeto v srcu, v rokah pušč držeč.

In zopet zapojo signali

in zatulijo sirenne

in zapoje orožje svojo smrtno pešem.

Otroci kriče, žene molijo,

može stiskajo sestrade pesti

in napadajo v mlake krvi v družbo

mrtvih ženam in razmesarjenim otrokom.

Signali utihajo, sirenne molče,

utihnejo pušč, topovi,

le ranjeni bolestno ječe.

O, Španija, s krvjo si oškopljena

z grobovi poljane tvoje zdaj so posejane

in svetu kaže ostudenje rane —

a pride čas, ko spet te rane ozdrave

in ko pokažeš svetu, kako močne

so proletarčeve roke.

Izgredi proti Judom v Angliji

LONDON, 5. avgusta—Snoči so v Liverpoolu izbruhnili veliki izgredi proti Židom, tekom katerih je kakih tisoč oseb do zgodnjih jutranjih ur razgrajalo po židovski četrti, razbijalo okna židovskih trgovin in začigalo delavnico nekega židovskega tešnjara. Policija je naštrela 71 sluhovih in W.P.A. ter drugo, se

daj je pa vse O. K. Ali bi ne bi

bolj koristno, da bi se tisti

denar porabil za dobre name

ne v korist dělavcem in starim,

onemoglim in drugim. Poglej-

mo malo iz zadnje vojne; tisoč

patrončkov je bilo deželo \$30

katerih so porabili milijon na

uro. S tem bi si prihrali ve-

liko vsoto v vsi bi imeli dovolj

stanovanj in ne bi imeli skrb-

kam bomo položili utrujene gla-

ve. Dalje nekateri poljski topo-

A. AVDEJENKO

LJUBIM

Poslovenil: D. RAVLJEN

(Nadaljevanje)

... Dedeč se je s svojo družino preselil v kot barake, za bombažasto zaveso. Zjutraj sta hodila Nikanor in Ostap na delo. Tašči in snahi je vsa baraka prinašala krpe in srajce v perilo. Ženski sta prali in kraljali; sključeni nad delom sta sanjali o bodočnosti. Ponoči zakonska para dolgo nista spala, še petala sta. Z lehto pod glavo in široko odprtih oči je Ostap pravil Garpini, kakšno življenje jih čaka, kadar on postane mojster. Mlada žena je stresala topile noge in vzdihovala.

Stara dva sta razmišljala o sedanjosti. Nikamor je govoril: — Tu je dušljivo, ni zraka ne prostora.

Marina je zamišljeno pristavljala:

— Želela bi si kakršnokoli hišico.

— A kje naj vzamem denar?

— je jezno odsekal trezni koča.

— Denar? Nemara bi gospodar pomagal?

— Gospodar? ...

Čez nekoliko dni so vsi širje stopili v pisarno. Plaho in skrbno so za seboj zaprli visoka vrata. Ko je Nikanor uslužno zbrisal prah z gospodarjevime mize, je brez vzroka začel skušati svojo jagnječevinasto kučmo in je izgovarjal svojo željo z besedami, ki si jih je bil izmišljal ponoči, dolgo vrsto mesecov, v kotu rudniške barake, za zaveso:

— Karel Francevič, mi vti se vam do zemlje klanjam. Delal sem vam vestno in vas najpozneje prosim za kakršno kolibajtico. Rad bi se preselil z ženo, sinom in vnucom k vam na rudnik.

Karel Francevič je prijazno vihal svoje brčice, puhal vonjivi dim skozi široke nosnice, namehljano mežikal z rdečimi očmi in je mehko odgovoril:

— Stanovanj ni! Zemlje je malo, ljudi pa zelo mnogo. — Hotel je že nekaj pristaviti, toda je pomolčal in čakal.

“Ni stanovanj,” — slišal kopač Nikanor. Toda po Nemčevem glasu sudi, da mora še molodovati, pa bo osrečen. Nemca ne bo to nič veljalo, a Nikanoruju in njegovi družini bo vse življene v veselje.

Nikanorja je stisnilo v grlu. Spomnil se je lačnega azovskega kraja in je začel omahovati, hotel je poklepljeni na kolena in se je plazil po svetlem podu rdečega kabinetna:

— Karel Francevič, rad bi imel bajtico, rad bi imel nekaj kamenja.

Brutt je pristopil k dolgemu in široko razleknenemu Nikanoruju, pomagal mu je na noge in je rekel z očitkom:

— Kakšni berači ste! O, jaz imam sreč! Pomagali vam bomo.

Gospodar rudnika je Nikanoruju dovolil, da si vzame kos zemlje v Gnili globeli in tam zgradi bajto.

Rdeči Nikanor gre ob robu naselja vzravnati, s ponosno dvignjeno glavo. Gre ob strmem pobočju globeli in senca njegove glave pada v globel. Roke čvrsto drže ostro lepato. Nikanor zastavlja noge široko, pogumno. Strmi predse v mastno zemljo, in v bradi mu cvete veselje.

Za njim stopa Ostap s široko lopato, sklonjenia Marina s culo perila in z žoltim vrčem kislega zelja.

Gnila globel pravijo kraju tam na koncu mesta, na koncu

dolge ulice. Po hribčkih stojatih raztresene hišice in vrtovi francoskih in belgijskih koncesijarjev, ravnateljev, inženirjev, rudniških upraviteljev, pažnikov in tehnikov.

Zaradi snage, prisojnosti in svesti imenujejo te ulice Sinjočetrt.

Tam poleg je ulica knjigovodij in višjih uradnikov. Nekoliko niže bivajo pisarniški uradniki in nameščenci. A še niže pred samo globeljo, za visokimi ograjami z vzdanimi vratimi, za bombažnimi zavesami bivajo starci naseljenici — rudniški monterji, desetarji.

Ded je prišel pozno. V mestu zanj ni bilo več prostora.

Spretni in domiselni Nemec Brutti je bil prišel v Rusijo z majhnim kapitalom. Kupil je majhen rudnik, iz katerega so dvigali premog še z dvigalom, ki so ga vlekli konji. Mali rudnik je bil na samem robu naselja Jane. Za navržek je dobil še Gnilo globel, polno smeti in odpadkov. V nekoliko letih je naselje zraslo v mesto. Mali rudnik se je razvil v eno največjih podjetij v Rusiji. Stare šahte so razsirili, nove izkopali, mali Nemčev rudnik je postal ta čas eden izmed največjih in se je približal samemu mestu ob Gnili globeli. Brutti se ni imel kam obrniti. Vse je bilo zasedeno. Ostala je samo še glinasta zemlja.

Pa se Nemec domislil, da bo Globel objudil. In tedaj je kopač nalašč v pravi čas prišel Nikanor in gospodar mu je velikodušno izkazal milost; dal mu je kos zemlje in nekoliko dešak:

Grd kraj, toda rusoglavi kopač Nikanor stopa po pobočju Globeli, ne skloni glave, ne krene z ravne poti. Izbral si je košček zemlje na prisotni strani, s koraki izmeril dvajset štirijaških aršinov, nakar je neutrudo krenil v vzhodno smer. Baraka, v kateri živi Nikanor, ne pozna ne dneva ne noči.

Toda rusoglavi ded speši kopač prejšnje čase k rudniku, še preden neha zavijati sirena, prvi se spušča v jamo, prvermu odkaže desetar mesto. Misleč na svojo bajto, zavaja Nikanor desetarja ob stran in ga prošači:

— Gavril Gavrilovič, bodi dober in dodeli mi mehkejši kotiček! Odkupim se ti.

Desetar se obotavlja, prestopa z noge na nogo, skomigne z rameni in hinavči:

— Veš, to ni dovoljeno. Karel Francevič zahteva kazeno za take ugodnosti. Petnajsti rov je prost, samo veš, tam še ni zavarovan.

— Nič zato, pojdem sam, nikar mi ne pošlji vozača, — se razveseli Nikanor. Ne ve, da se je kopač Kovalj, ki so ga bili poslali v petnajsti rov, ponoči vrnili na zborno mesto in rekel:

— Desetar, tam ne maram kopati! Nad glavo mi poka, vsak trenutek se utegne zrušiti. Treba je okrepiti opornike.

— Drugi so delali tam, ti pa ne maraš?

— Ne, desetar, oprosti, v petnajstem ne bom delal.

— Nu, pa pojdi domov, lenuhov ne potrebujemo.

— Zakaj tako strogo? Samo resnicno ...

— Dovolj, — se je razjezel desetar. — Fantje — se je obrnil h kopačem, ki so molče stali v krogu in čakali, da jim od-

Sonce se je sramovalo pogledati semkaj.

JOS. ŽELE IN SINOVI

POGREBNI ZAVOD

6502 ST. CLAIR AVE.

ENDicott 0583

Avtomobili in bolniški voz redno in ob vsaki uri na razpolago.

Mi smo vedno prizpravljeni z najboljšo postrežbo.

COLLINWOODSKI URAD:

452 EAST 152nd STREET

Tel.: IVanhoe 3118

Zadovoljivo in zanesljivo delo izza 1937

STREHE — Nove napravimo ali popravimo stare.

Žlebove in kleparska dela vršimo

FORNEZE — Sčistimo in popravimo.

M. Finn Sheet Metal & Furnace Co.

Zmerne cene — vse delo je jamčeno. — L.Ongacre 5443

ENAKOPRAVNOST

Kozma se vrača. Tam dol si nečeigrati. Babico prosi, da bi se vrnili v barako. Toda babiča ga še ne pogleda ne.

Dolgočas. Kozma se splazi k dedu in ga vpraša:

— Dedeč, zakaj kopljete takoj velik grob

Nikanor se vzravnava, odvrže lopato. S skamenelimi prstimi udari vnuka po ustih in mu reče, taječ svoj strah:

— Molči, ščene!

Nikanor ne spi, kopljje, kakor da se rešuje pogibeli. Niti ponoči ne zapusti Gnilo globel. Zakurijo, se ogrejejo in kopljijo dalje.

Nobeden se ne pritožuje.

Dedeč jemlje Kozmo v načrte, ga šegeče po podbradku in mu razodeva svoje najskrivene misli:

— Kuska, kmalu bomo lepše zaživeli na novem kraju.

— Ne maram, dedek, tu smriši ...

Nikanor pahevnika s kolom. Mračno pogleda za dečkom, ki je zbežal, in si misli:

— Raste kakor divjad. Niti ne hodi kakor mi, ni po naše; le kako ti stopa! Treba ga je poštano vzeti v pest.

Nekje, prav daleč od Nikanorja, teče železniška proga. Noč in dan ropočajo po njej rdeči vagoni, skozi vrata gledajo obrite glave vojaških novicev. Vozijo jih na Daljni vzhod, da bi premagali Japonce.

Za vrati odprtine za zračenje zavija veter, v sosednjem rovu glodajo podzemne podgane trhli les, zvonko padajo kapljice vode, ki pronica iz kamencev.

Ko je nakopal tovor premoga, ga vleče Nikanor na saneh po dolgem hodniku. Čez rame nateguje konopljeni vrv, čez prsi je napeta debela vrv, ki je z železnim klinom priključena h klinu na sankah.

Stari klesa na kolena in vleče sanke s tovorom svojih šestdesetih pudov. Vrv se mu zarezuje v vrat. Roke mu sečajo ostri kosi premoga.

Nikanor vztraja. Zadovoljen je, da brez vozača zaslubi pri vsakem tovoru po štirideset kopljek več. Misli na svojo bajtico.

Ko se zableščala prva zvezda skozi železno rešetko nad rudniškim oknom, je kletka dvignila Nikanorja na zemljo.

Nikjer se ni pomudil, hitel je proti Gnili globeli. Tam je njegova stara rila ves dan kakor krtica. Hitro se je umil, pojedel

Na postaji teko noč in dan solze. Jočejo se matere, katerih sinovi se poslavljajo, ihtijo žene, vpijo otroci.

V tovarni se puntajo delaveci. Tovarna plička stavka, tovarna cevi prav tako in zdaj stopajo v stavko že oni pri plavžih. Baraka, v kateri živi Nikanor, ne pozna ne dneva ne noči.

Toda rusoglavi ded speši kopač prejšnje čase k rudniku, še preden neha zavijati sirena, prvi se spušča v jamo, prvermu odkaže desetar mesto. Misleč na svojo bajto, zavaja Nikanor desetarja ob stran in ga prošači:

— Gavril Gavrilovič, bodi dober in dodeli mi mehkejši kotiček! Odkupim se ti.

Desetar se obotavlja, prestopa z noge na nogo, skomigne z rameni in hinavči:

— Veš, to ni dovoljeno. Karel Francevič zahteva kazeno za take ugodnosti. Petnajsti rov je prost, samo veš, tam še ni zavarovan.

— Nič zato, pojdem sam, nikar mi ne pošlji vozača, — se razveseli Nikanor. Ne ve, da se je kopač Kovalj, ki so ga bili poslali v petnajsti rov, ponoči vrnili na zborno mesto in rekel:

— Desetar, tam ne maram kopati! Nad glavo mi poka, vsak trenutek se utegne zrušiti. Treba je okrepiti opornike.

— Drugi so delali tam, ti pa ne maraš?

— Ne, desetar, oprosti, v petnajstem ne bom delal.

— Nu, pa pojdi domov, lenuhov ne potrebujemo.

— Zakaj tako strogo? Samo resnicno ...

— Dovolj, — se je razjezel desetar. — Fantje — se je obrnil h kopačem, ki so molče stali v krogu in čakali, da jim od-

Sonce se je sramovalo pogledati semkaj.

začelo mesto, — kdo izmed vas hače v petnajsti rov?

Rudarji so nabrali obrvi in se obrnili. Pred nekoliko dnevi se je v petnajstem rovu zgnal blok kakih tisočer蒲 pudov in zdroblj kopača Brovkina. Ko so ga odkopali, je imel usta odprtta in jezik napol odgriznjen. Nobeden ni maral v petnajsti rov, samo Nikanor je šel brez oklevanja. Dobro je vedel, da je tam slabov zavarovan, vendar se je tolazil:

— Premog je kakor čista zemlja, sam se vsiplje in če pažiš, ne bo nič hudega. Pazil bom.

Desetar je bil vesel, da se je nesreča tako lepo končala. Po zvonil je gospodarju in mu sporčil, da je šel najboljši kopač v petnajsti rov na delo. Kopač pa so si prisepetavali in majali z glavami:

— Rdeči Nikanor je šel v petnajsti rov.

Desetar je bil vesel, da se je nesreča tako lepo končala. Po zvonil je gospodarju in mu sporčil, da je šel najboljši kopač v petnajsti rov na delo. Kopač pa so si prisepetavali in majali z glavami:

— Rdeči Nikanor je šel v petnajsti rov.

Premog je kakor čista zemlja, sam se vsiplje in če pažiš, ne bo nič hudega. Pazil bom.

Ostat je še pred sireno na fužine in si prizadeval, da bi ga

malo kruha in spet začel kopati.

Ko je izkopal majhno jamo in izmetal ilovico, je Nikanor vzel ob ramena dve pločevinski vodicri in odšel k ribniku. Izlival je vodo v jamo, zaviral hlačnici na nogah, poraslih z rdečimi kocinami in je mesil ilovico in drobil grude, je računal, koliko opeke potrebuje, da bo vzdral vrata.

Po večerji je rekel, gledaje bleščajoče večern